

Ειδική Ενότητα

Ανάπτυξη Σεναρίων Μάθησης

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	2
Τι εξυπηρετεί το Σενάριο Μάθησης	2
Σε ποιον απευθύνεται το Σενάριο Μάθησης.....	3
Η ανατομία του Σεναρίου Μάθησης.....	4
Σενάριο Μάθησης, Σχέδιο Μαθήματος, Φύλλο Εργασίας.....	7
Σχέδιο Μαθήματος.....	7
Φύλλο Εργασίας.....	7
Πηγές.....	8
Παραδείγματα Σεναρίων και Φύλλων Εργασίας.....	8
Βιβλία και Άρθρα	8

Ειδική Ενότητα

Ανάπτυξη Σεναρίων Μάθησης

Εισαγωγή

Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) υπόσχονται να άρουν τα εμπόδια που υπήρχαν στην παραδοσιακή τάξη για μάθηση ενεργητική- βιωματική, συνεργατική σε μικρές ομάδες, που αξιοποιεί παιδαγωγικά την επικοινωνία και το διάλογο. Ωστόσο, η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης απαιτεί αρκετές προσαρμογές στην προετοιμασία και την διεξαγωγή του διδακτικού έργου. Γι' αυτό στις υπόλοιπες ενότητες θα σας ζητηθεί σε πολλές περιπτώσεις να σχεδιάσετε σενάρια μάθησης με χρήση ΤΠΕ. Σε αυτή την ενότητα θα βρείτε τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές γνώσεις για το σχεδιασμό σεναρίων μάθησης.

Τι εξυπηρετεί το Σενάριο Μάθησης

Το σενάριο μάθησης είναι ένας δομημένος τρόπος σχεδιασμού δραστηριοτήτων μάθησης, που μας βοηθά να σχεδιάσουμε το μάθημα με όρους δραστηριότητας των μαθητών. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί μπορούν, αν τους ζητηθεί, να περιγράψουν το μάθημά τους σε πρώτο πρόσωπο ως μια σειρά δικών τους ενεργειών. Αντίθετα το σενάριο περιγράφει αυτό που γίνεται στην τάξη όχι από τη σκοπιά του «τι διδάσκω;», αλλά από τη σκοπιά του «τι κάνουν οι μαθητές;» και «τι θέλω να αποκομίσουν από αυτή τους τη δραστηριότητα;».

Σενάρια μάθησης μπορούν να σχεδιαστούν και για δραστηριότητες που δε χρησιμοποιούν ΤΠΕ. Είναι όμως ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος σχεδιασμού για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, επειδή το ζητούμενο σε αυτή την περίπτωση είναι πώς θα οργανώσουμε τις δραστηριότητες των μαθητών που δεν εκπορεύονται απευθείας από το δάσκαλο.

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία μας επιτρέπει να αναθέσουμε πιο ενεργό ρόλο στους μαθητές. Ωστόσο η δραστηριότητα των μαθητών με τους υπολογιστές δεν προάγει πάντα τη μάθηση. Το σενάριο μας βοηθά να εξισορροπήσουμε τη ελευθερία που έχει η δραστηριότητα των μαθητών με τη δομή που απαιτείται ώστε να παράγει μάθηση. Αν αγνοήσουμε το δεύτερο, κινδυνεύουμε η όλη δραστηριότητα να μείνει ένα παιγνίδι, αν το υπερβάλλουμε κινδυνεύουμε να κατευθύνουμε τους μαθητές στην εκτέλεση δραστηριοτήτων που δεν κατανοούν. Συγκεκριμένα το σενάριο μας επιτρέπει: (α) να οργανώνουμε την αυτενέργεια των μαθητών ώστε να εξυπηρετεί τους σκοπούς της μάθησης, και (β) να μεταδώσουμε στους μαθητές σκοπούς για τη δραστηριότητά τους ώστε να μη γίνεται μηχανικά αλλά να έχει προσωπικό νόημα για τους ίδιους.

**σχεδιασμός
δραστηριότητας
των μαθητών**

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλάζει αναπόφευκτα τη δυναμική της σχολικής τάξης και τη ροή της δραστηριότητας. Στην παραδοσιακή τάξη ο δάσκαλος να είναι το κέντρο από όπου εκπορεύεται όλη η δραστηριότητα στην τάξη. Επίσης, θεωρούμε αυτονόητο ότι όλη η τάξη κάνει συγχρόνως την ίδια δραστηριότητα. Αν, όμως, έχετε διδάξει με υπολογιστές έχετε βρεθεί στην «περίεργη» θέση να διαπιστώσετε ότι δεν είστε πλέον το

**διαχείριση
δραστηριότητας
μάθησης με ΤΠΕ**

<p>κέντρο της προσοχής των μαθητών, ότι ίσως δυσκολεύεστε να προσελκύσετε την προσοχή όλης της τάξης και ότι δεν είναι εφικτό οι μαθητές να κάνουν όλο το ίδιο συγχρόνως. Όταν ο δάσκαλος κινείται με βάση αυτές τις παραδοχές της παραδοσιακής τάξης η τεχνολογία μπορεί συχνά να παρεμβληθεί ως «θόρυβος», ως διατάραξη της διδασκαλίας. Ωστόσο, αν ο δάσκαλος δεχτεί ότι κάθε ομάδα μαθητών θα ασχολείται με κάτι διαφορετικό σε μια δεδομένη στιγμή και ότι ο υπολογιστής θα χρησιμεύει ως το σημείο αναφοράς απελευθερώνοντας τη δική του προσοχή, τότε μπορεί να οργανώσει την παρέμβασή του ώστε να απευθύνεται σε κάθε ομάδα χωριστά, ανάλογα με τις ανάγκες ή τα ερωτήματά της, χωρίς να διακόπτεται δραστηριότητα των άλλων μαθητών. Καθώς η δραστηριότητα στην τάξη δεν είναι πλέον ομοιόμορφη, <u>το σενάριο μάθησης αποτελεί ένα ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για τη διαχείριση της δραστηριότητας:</u> μπορεί όλοι οι μαθητές να μη βρίσκονται συγχρόνως στο ίδιο σημείο, όλοι όμως εργάζονται σε ένα κοινό πλαίσιο – με βάση το σενάριο – που επιτρέπει την παρακολούθηση της πορείας τους από το δάσκαλο.</p>	
<p>Οι ΤΠΕ επιτρέπουν μαθησιακές δραστηριότητες με εξαιρετικά μεγαλύτερο πλούτο, ποικιλία και κυρίως διάρκεια και βάθος από ότι ήταν ως τώρα εφικτό. Εκ των πραγμάτων αυτά που μπορούσαμε ως τώρα να ζητήσουμε από τους μαθητές να κάνουν στην τάξη περιορίζονταν από τα υλικά, τις πηγές και τα εργαλεία που μπορούσαμε να τους διαθέσουμε σε καθημερινή βάση. <u>Το σενάριο λοιπόν βοηθά ώστε να μην περιοριζόμαστε από τις ως τώρα επιλογές μας για τη διεξαγωγή του μαθήματος, αλλά να εξετάζουμε εναλλακτικές που δεν είχαμε πριν.</u> Το σενάριο μάθησης είναι <u>ιδιαίτερα πρόσφορο για το σχεδιασμό συνθετικών και διαθεματικών δραστηριοτήτων που υπερβαίνουν τη μία ώρα διδασκαλίας.</u></p>	<p>αξιοποίηση δυνατοτήτων των ΤΠΕ</p>
<p>Τέλος, είναι προφανές ότι σχεδιασμός μαθημάτων για την αξιοποίηση των ΤΠΕ απαιτεί σημαντικό χρόνο και κόπο. Η καταγραφή του σχεδιασμού με τη μορφή σεναρίων, βοηθά στην επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών, τη συνεργασία, την ανταλλαγή σεναρίων και συσσώρευση εκπαιδευτικού υλικού με τη δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών. Προσπάθειες για την συγκέντρωση διδακτικών προτάσεων με χρήση ΤΠΕ και τη δημιουργία ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών υπάρχουν ήδη π.χ. στον κόμβο του e-paideia (http://www.e-paideia.net/eSchool/intro.asp) και στην εκπαιδευτική πύλη του ΥΠΕΠΘ (http://www.e-yliko.gr/). Στην ενότητα 'Πηγές' έχουν επιλεγεί από αυτές τις βιβλιοθήκες κάποιες από αυτές τις προτάσεις που μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα σεναρίων.</p>	<p>συσσώρευση εκπαιδευτικού υλικού</p>
<p>Σε ποιον απευθύνεται το Σενάριο Μάθησης</p>	
<p>Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το σενάριο μάθησης έχει πολλούς αποδέκτες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τον ίδιο τον εκπαιδευτικό που θέλει να σχεδιάσει το μάθημά του • τους μαθητές που θα χρησιμοποιήσουν το σενάριο στη δραστηριότητα τους • άλλους εκπαιδευτικούς στο ίδιο σχολείο που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν το σενάριο • ένα ευρύτερο κοινό εκπαιδευτικών, όταν το σενάριο προορίζεται για ηλεκτρονική δημοσίευση <p>Στην συγγραφή του σεναρίου θα αναπτύξουμε περισσότερο διαφορετικές πλευρές του, ανάλογα με το σε ποιον απευθυνόμαστε. Ενδέχεται να έχουμε διαφορετικές 'εκδόσεις' το σεναρίου, π.χ. για μαθητές και για δασκάλους.</p>	

Η ανατομία του Σεναρίου Μάθησης

Η έκταση του σεναρίου εξαρτάται από τα στοιχεία που θα αναπτύξουμε κατά τη συγγραφή του ανάλογα με το σε ποιον απευθύνεται. Η έκταση του σεναρίου εξαρτάται επίσης από το εύρος του θέματός του και από την πρωτοτυπία του –πρωτότυπες προτάσεις διδασκαλίας απαιτούν περισσότερες επεξηγήσεις. Σε πλήρη ανάπτυξη το σενάριο μάθησης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Ταυτότητα
2. Περίληψη και Σκεπτικό
3. Γνωστικό αντικείμενο
4. Παιδαγωγικό Σκεπτικό
5. Χρονισμός και Διάρκεια
6. Συνεργασία και Συντονισμός
7. Οργάνωση της Τάξης
8. Διαδικασία
9. Παραλλαγές
10. Υλικά
11. Βιβλιογραφία

Η ταυτότητα του σεναρίου επιτρέπει στον αναγνώστη να διαπιστώσει με μια ματιά αν το σενάριο τον αφορά. Σε μορφή σημείων αναφέρουμε:

- Κοινό: π.χ. σε ποια τάξη απευθύνεται
- Γνωστικά αντικείμενα: με ποια μαθήματα συνδέεται
- Σύνδεση με το Α.Π.: με ποιες προβλεπόμενες ενότητες του Α.Π. συνδέεται

1. Ταυτότητα

Η ενότητα «Περίληψη και Σκεπτικό» είναι σύντομη εισαγωγή που επιτρέπει στον αναγνώστη να αποφασίσει αν το σενάριο του είναι ενδιαφέρον και χρήσιμο. Σε μορφή παραγράφου δίνουμε την κεντρική ιδέα του σεναρίου και εξηγούμε επίσης τι μπορούμε να πετύχουμε με αυτό που δεν μπορεί να γίνει μόνο με παραδοσιακή διδασκαλία.

2. Περίληψη και Σκεπτικό

Στην ενότητα «γνωστικό αντικείμενο» αναφέρουμε:

- το γνωστικό υπόβαθρο του σεναρίου: παρουσιάζεται περιληπτικά σε μορφή παραγράφου το περιεχόμενο στο οποίο αναφέρεται
  - εννοιολογικό υπόβαθρο: κατανόηση εννοιών και διασυνδέσεις μεταξύ επιμέρους γνώσεων που υποστηρίζει το σενάριο
  - οι στόχοι του σεναρίου: διατυπώνονται σε μορφή σημείων τα μαθησιακά αποτελέσματα (γνώσεις, δεξιότητες) που θα πετύχουν οι μαθητές
  - προαπαιτούμενες γνώσεις
- Σημειώνεται ότι ένα σενάριο μάθησης μπορεί να είναι διαθεματικό. Στην περίπτωση αυτή παρουσιάζονται όλα τα συναφή γνωστικά αντικείμενα με τον παραπάνω τρόπο

3. Γνωστικό Αντικείμενο

Σε κάθε διδασκαλία ενυπάρχει ένα παιδαγωγικό σκεπτικό, είτε το διατυπώνουμε με λόγια είτε όχι. Υπάρχουν δηλαδή πάντα κάποιες παραδοχές για τη φύση της μάθησης, τα κίνητρα των μαθητών, το ρόλο του δασκάλου. κλπ. Το παιδαγωγικό σκεπτικό καθορίζει την παιδαγωγική μας προσέγγιση, τον τρόπο δηλαδή με τον οποίο οργανώνουμε την διδασκαλία και τη μάθηση. Το παιδαγωγικό σκεπτικό μπορεί να εμπλουτίζεται από ειδική γνώση που προέρχεται από την θεωρία και την έρευνα των επιστημών της αγωγής. Επίσης,

4. Παιδαγωγικό Σκεπτικό

<p>συχνά το παιδαγωγικό σκεπτικό μπορεί να εξελίσσεται ή να αναθεωρείται καθώς δουλεύουμε το σενάριο. Στην ενότητα αυτή εξηγούμε πως το παιδαγωγικό μας σκεπτικό συνδέεται με το σχεδιασμό του σεναρίου.</p>	
<p>Στο σενάριο πρέπει να προβλέψουμε τη θέση που θα έχει η πραγματοποίηση του στο συνολικό πρόγραμμα της σχολικής χρονιάς. Σε μορφή σημείων αναφέρουμε τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>χρόνος έναρξης</i>: εδώ μπορεί να ορίζεται είτε ημερομηνία είτε χρονισμός σε σχέση με άλλες δραστηριότητες, π.χ. την ολοκλήρωση ενοτήτων που θεωρούνται προαπαιτούμενες • <i>διάρκεια</i>: <u>η διάρκεια του σεναρίου δεν ταυτίζεται αναγκαστικά με την διδακτική ώρα</u>. Επομένως πρέπει να υπολογίσουμε τη συνολική διάρκεια διεξαγωγής του σεναρίου. • <i>ακολουθία</i>: ανάλογα με το θέμα και τα άλλα χαρακτηριστικά του, το σενάριο μπορεί είτε να διεξάγεται σε διαδοχικές διδακτικές ώρες είτε σε ώρες που διαμοιράζονται κατά διαστήματα στη διάρκεια του έτους 	<p>5. Χρονισμός και Διάρκεια</p>
<p>Σε πολλές περιπτώσεις το σενάριο μπορεί να προβλέπει τη συνεργασία εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων ή διαφορετικών τάξεων. Ακόμα όμως και όταν το σενάριο αφορά μόνο έναν εκπαιδευτικό και μία τάξη, μπορεί να περιέχει δραστηριότητες που επηρεάζουν και την εργασία άλλων: π.χ. χρήση εργαστηρίου υπολογιστών. Φυσικά, η διεξαγωγή ενός σεναρίου με χρήση υπολογιστών θα επηρεάσει το πρόγραμμα του υπεύθυνου για τους υπολογιστές στο σχολείο. Καταγράφουμε τις ανάγκες συνεργασίας και συντονισμού. Αν είναι δυνατό, φτιάχνουμε ένα αρχικό πρόγραμμα από κοινού με όσους εμπλέκονται.</p>	<p>6. Συνεργασία και Συντονισμός</p>
<p>Η οργάνωση της τάξης είναι ένα καθοριστικό στοιχείο σχεδιασμού σε ότι αφορά τη δραστηριότητα των μαθητών. Η οργάνωση της τάξης μπορεί να πάρει τρεις βασικές μορφές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>εργασία με το σύνολο της τάξης</i> • <i>ατομική εργασία</i> • <i>εργασία σε ομάδες</i> <p>Κατά την δραστηριότητα μπροστά στους υπολογιστές η <i>εργασία σε ομάδες</i> 2-4 ατόμων είναι συχνά η πιο πρόσφορη μορφή οργάνωσης. Η <i>εργασία σε ομάδες</i> μπορεί να οργανωθεί με διάφορους τρόπους. Μπορεί σε όλες τις ομάδες να ανατεθεί η ίδια εργασία ή να γίνει καταμερισμός σε διαφορετικές ομάδες. Καταμερισμός μπορεί επίσης να γίνει και μέσα σε κάθε ομάδα, ενώ μπορεί να προβλέπονται και ειδικοί ρόλοι, π.χ. κάποιος αναλαμβάνει το ρόλο του συντονιστή. (η εργασία σε μικρές ομάδες συνδέεται με παιδαγωγικές μεθόδους συνεργατικής μάθησης, βλ. βιβλιογραφία στην ενότητα 'Πηγές')</p> <p>Οι διαφορετικοί τρόποι οργάνωσης της τάξης πιθανότατα συνδυάζονται κατά την πραγματοποίηση του σεναρίου. Για παράδειγμα μια διάλεξη μπορεί να συνοδεύεται από εργασία σε ομάδες, η ατομική εργασία μπορεί να οδηγεί σε παρουσίαση στην ομάδα ή στο σύνολο της τάξης κλπ. Έτσι τελικά η οργάνωση της τάξης μπορεί να πάρει πολλές διαφορετικές μορφές.</p>	<p>7. Οργάνωση της Τάξης</p>
<p>Η διαδικασία για την πραγματοποίηση του σεναρίου από τους μαθητές είναι ο πυρήνας του σεναρίου. Είναι το σημείο στο οποίο καλούμαστε να περιγράψουμε τι θα γίνει στην τάξη, στο εργαστήριο κλπ, <u>με όρους δραστηριότητας των μαθητών</u>. Αυτή η ενότητα</p>	<p>8. Διαδικασία</p>

<p>μπορεί να προσαρμοστεί ώστε να αποτελέσει την ‘έκδοση’ του σεναρίου που απευθύνεται στους μαθητές. Αποτελείται από τα παρακάτω στοιχεία:</p> <p>-(i)- πλαίσιο Καθορίζουμε ποιες πληροφορίες θα δώσουμε στους μαθητές ώστε:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να μπορούν να κατανοήσουν τι τους ζητά το σενάριο και γιατί είναι σημαντικό • να μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν ως αφετηρία για την εργασία τους <p>Το υλικό αυτό μπορούμε να το αντλήσουμε από την περιγραφή του γνωστικού αντικειμένου.</p> <p>-(ii)- ερώτημα, πρόβλημα, αποστολή Παρουσιάζουμε στους μαθητές τι τους ζητά το σενάριο και γιατί είναι σημαντικό. Ο σκοπός μας είναι οι μαθητές να ενστερνιστούν το σενάριο, ώστε οι δραστηριότητες που θα τους αναθέσουμε στη συνέχεια να μη γίνονται μηχανικά αλλά να αποκτήσουν προσωπικό νόημα για τους ίδιους. Η μετάδοση της κεντρικής ιδέας του σεναρίου με τη μορφή ενός ανοιχτού ερωτήματος, ενός σύνθετου προβλήματος, μιας «αποστολής» που αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν οι μαθητές ενθαρρύνει την αυτενέργειά τους.</p> <p>-(iii)- δραστηριότητες Περιγράφουμε για τους μαθητές τις δραστηριότητες που θα τους επιτρέψουν να ολοκληρώσουν το σενάριο. Όπως σημειώσαμε και παραπάνω ενδέχεται να υπάρχει καταμερισμός εργασίας, επομένως <u>οι δραστηριότητες παρουσιάζονται σε συνάρτηση με την οργάνωση της τάξης</u>. Ανάλογα με το θέμα, το εύρος και το χαρακτήρα του σεναρίου οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να παρουσιάζονται στους μαθητές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ως μια πορεία από βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν σειριακά για την επίτευξη του σκοπού τους • ως ένα σύνολο από δραστηριότητες που μπορούν να αξιοποιήσουν με τη σειρά που οι ίδιοι κρίνουν σκόπιμο για την επίτευξη του σκοπού τους <p>Γενικά, είναι καλό να θυμόμαστε ότι δεν είναι αναγκαίο – και συνήθως δεν είναι ούτε επιθυμητό ούτε εφικτό – όλοι οι μαθητές να κάνουν την ίδια δραστηριότητα συγχρόνως.</p> <p>-(iv)- τελικό προϊόν Το προϊόν αυτό μπορεί να είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • κατασκευή • γραπτή συνθετική εργασία π.χ. λεύκωμα, ιστοσελίδα κλπ • παρουσίαση • δράση (π.χ. επιστολή στους υπεύθυνους για κάποιο πρόβλημα) • κ.ά <p>Είναι σημαντικό το σενάριο να οδηγεί στην παραγωγή ενός τελικού προϊόντος από τους μαθητές. Το προϊόν αυτό λειτουργεί ως επιστέγασμα της μάθησης και συμβάλλει στην ικανοποίηση για την ολοκλήρωση μιας σύνθετης εργασίας. Ωστόσο είναι επίσης σημαντικό το τελικό προϊόν να μην απορροφά όλη την ενέργεια των μαθητών σε βάρος της ουσιαστικής διερεύνησης.</p>	
<p>Από την εφαρμογή του σεναρίου ή από προτάσεις άλλων δασκάλων μπορεί να προκύψουν παραλλαγές στην παραπάνω διαδικασία. Σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να τις σημειώσουμε σε μια χωριστή ενότητα. Έτσι εμπλουτίζεται το σενάριο.</p>	<p>9. Παραλλαγές</p>
<p>Στο σενάριο πρέπει να αναφέρουμε και τα υλικά που θα χρειαστούν οι μαθητές και οι δάσκαλοι για την πραγματοποίηση του σεναρίου:</p> <ul style="list-style-type: none"> • συνοδευτικά υλικά που επισυνάπτονται στο σενάριο 	<p>10. Υλικά</p>

<ul style="list-style-type: none"> - φύλλα εργασίας (βλ. παρακάτω) - διευθύνσεις στο διαδίκτυο - τεχνικά εγχειρίδια για το λογισμικό - κ.ά • άλλα υλικά <ul style="list-style-type: none"> - λογισμικό - έντυπες πηγές - άλλα εργαλεία (π.χ. χάρτες, συσκευές κλπ.) - κ.ά 	
<p>Τέλος, παραθέτουμε τις πηγές – έντυπες και ηλεκτρονικές – που χρησιμοποιήσαμε για τη δημιουργία του σεναρίου καθώς και συμπληρωματικές πηγές που θεωρούμε χρήσιμες για την κατανόηση του σεναρίου</p>	<p>11. Βιβλιογραφία</p>
<p>Σενάριο Μάθησης, Σχέδιο Μαθήματος, Φύλλο Εργασίας</p>	
<p>Συναφής με το σενάριο μάθησης είναι ο σχεδιασμός σχεδίων μαθήματος για το δάσκαλο και φύλλων εργασίας για τους μαθητές.</p>	
<p>Όπως και το σενάριο μάθησης, το σχέδιο μαθήματος ή σχέδιο δραστηριότητας (lesson plan, activity plan), περιγράφει ένα σύνολο από δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Το σχέδιο μαθήματος έχει πιο περιορισμένη εμβέλεια από το σενάριο μάθησης.</p> <p>Συγκεκριμένα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενώ το σενάριο δίνει έμφαση στο σκεπτικό των δραστηριοτήτων και στο συνολικό προγραμματισμό τους, το σχέδιο μαθήματος περιορίζεται στην περιγραφή της δραστηριότητας που γίνεται μέσα στην τάξη (οργάνωση, διαδικασία, υλικά) • ενώ το σενάριο μπορεί να προβλέπει ένα σύνολο δραστηριοτήτων που εκτείνονται σε πολλές διδακτικές ώρες και σε διαφορετικά μαθήματα, το σχέδιο μαθήματος αφορά μια δραστηριότητα που θα ολοκληρωθεί σε 1-2 συνεχόμενες διδακτικές ώρες ενός μαθήματος. <p>Το σχέδιο μαθήματος μπορεί να είναι απλώς ένα υποσύνολο του σεναρίου. Ωστόσο, ειδικά αν το σενάριο είναι μεγάλο και σύνθετο, στο κείμενο του σεναρίου μπορούμε να περιγράψουμε τις δραστηριότητες με πολύ γενικούς όρους και στη συνέχεια να εξειδικεύουμε το σενάριο με σχέδια μαθήματος. Έτσι, <u>ένα σενάριο μάθησης μπορεί να εξειδικεύεται σε πολλά σχέδια μαθήματος</u>. Για παράδειγμα, ένα διαθεματικό σενάριο που συνδέεται με τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας, της Ιστορίας και των Μαθηματικών θα εξειδικεύεται σε τρία ή περισσότερα σχέδια μαθήματος.</p> <p>Τα σχέδια μαθήματος μπορούν επίσης να προσδώσουν μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση του σεναρίου, αφήνοντας κάθε εκπαιδευτικό να σχεδιάσει την δραστηριότητα στην τάξη του (σχέδιο μαθήματος), μέσα στο κοινό πλαίσιο που έχει οριστεί (σενάριο).</p> <p><u>Στην πράξη οι όροι σχέδιο μαθήματος και σενάριο μάθησης συχνά χρησιμοποιούνται χωρίς διαφοροποίηση</u>, ειδικά όταν το σενάριο είναι σύντομο και περιορίζεται σε μια μόνο τάξη και σε 1-2 ώρες διδασκαλίας.</p>	<p>Σχέδιο Μαθήματος</p>
<p>Το σενάριο συχνά συνοδεύεται από φύλλα εργασίας, συνήθως σε έντυπη μορφή. Τα φύλλα εργασίας μοιράζονται στους μαθητές και έχουν σκοπό να καθοδηγήσουν τη δραστηριότητά τους. Περιέχουν στοιχεία όπως:</p>	<p>Φύλλο Εργασίας</p>

<ul style="list-style-type: none"> • σύντομη διατύπωση του γενικού ερωτήματος, προβλήματος ή «αποστολής» που ανατίθεται στους μαθητές • οδηγίες για την δημιουργία κατασκευών, τη διεξαγωγή πειραμάτων κλπ. • «οδηγούς» για την διεξαγωγή της δραστηριότητας, κυρίως βοηθητικές αναπαραστάσεις π.χ.<ul style="list-style-type: none"> – πίνακες ή χάρτες προς συμπλήρωση – σχηματική παρουσίαση πειραματικών διατάξεων, για να αντιστοιχηθούν με τα αποτελέσματα τους – κ.α. • ερωτήματα, π.χ. σύγκριση, εξαγωγή συμπεράσματος κλπ. <p>Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε τα ερωτήματα, οι οδηγίες και οι βοηθητικές αναπαραστάσεις που δίνουμε να μην οδηγούν τους μαθητές στη μηχανική συμπλήρωση του φύλλου εργασίας, αλλά να ενθαρρύνουν την νοητική επεξεργασία των πληροφοριών και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τη δραστηριότητα.</p>	
--	--

Πηγές

Παραδείγματα Σεναρίων και Φύλλων Εργασίας

[Σύνταξη και παραγωγή ενός φύλλου εφημερίδας το έτος 1827 στην επαναστατημένη Ελλάδα](#)

Δημιουργός: Κοκκινάκης Νίκος

(Σενάριο και Φύλλα Εργασίας <http://www.e-yliko.sch.gr/epimorf/fil/filoneo004.zip>)

[Η οικονομική ανάπτυξη των νησιών στα προεπαναστατικά χρόνια και η συμβολή τους στον Αγώνα του '21](#)

Δημιουργός: Μπάλας Κωνσταντίνος

(Σενάριο και Φύλλα Εργασίας, 470 KB <http://www.e-yliko.sch.gr/epimorf/fil/filoist014.zip>)

[SOS - Σώστε το ελικόπτερο!](#)

Δημιουργός: Παπαδάκη Μαρία

(Σύντομο Σενάριο και Φύλλο Εργασίας <http://www.e-yliko.sch.gr/epimorf/phys/physgeo007.zip>)

[Η διώρυγα του Παναμά](#)

Δημιουργός: Καλογερόπουλος Νίκος

(Φύλλο Εργασίας, 402KB <http://www.e-yliko.sch.gr/epimorf/phys/physgeo001.zip>)

Βιβλία και Άρθρα

Δαπόντες Νίκος, Το διερευνητικό λογισμικό Φυσικής: Η δομή και το περιεχόμενο των μαθητικών δραστηριοτήτων, στο Κυνηγός Χ. & Δημαράκη Ε. Β. (Επιμ.) "Νοητικά Εργαλεία και Πληροφοριακά Μέσα: Παιδαγωγική Αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη Μετεξέλιξη της Εκπαιδευτικής Πρακτικής", εκδόσεις Καστανιώτη, 2002

Ματσαγγούρας Ηλίας Γ., Ομαδοκεντρική Διδασκαλία και Μάθηση (εκδόσεις Γρηγόρη 2000)

Salvin R.E. Research on Cooperative Learning and Achievement: What We Know, What We Need to Know, October 1995

<http://www.successforall.com/Resource/research/cooplearn.htm>